

ЮЗЕФ ЛОБОВСЬКИЙ
Зворотний шлях

Українська трилогія
Третій том

Переклав Андрій Бондар

Видавництво «Крок»

Instytut literatury

Józef Łobodowski

**DROGA
POWROTNA**

Trylogia ukraińska

Część trzecia

Юзеф Лободовський

ЗВОРОТНИЙ ШЛЯХ

Українська трилогія

Частина третя

*Переклав з польської
Андрій Бондар*

Видавництво «Крок»
Тернопіль, Україна
2024

Розділ I

Притулок для бездомних дітей під назвою детдом був розташований у почасті зруйнованій будівлі колишньої реальної школи. За два роки до того, під час більшовицького повстання, тут відчайдушно боронилися недобитки червоних. Після вторгнення до будівлі марковці¹ закололи багнетами кільканадцятьох, а решта здались. Їх одразу ж розстріляли й поховали на задньому дворі школи, у великому акацієвому гаю. Могила заросла кущами і високою травою. Частина третього поверху згоріла в пожежі та залишилася невідбудованою.

Стася Маєвського привели до притулку наступного дня після від'їзду матері й сестер. Його затримали в порту, коли він розпитував про відправлення наступного транспортного судна до Ростова-на-Дону. У міліції довго метикували, що з ним робити, а коли вийшло на яв, що його батько був полковником спочатку царської, а потім денікінської² армії, ухвалили коротке рішення: до детдому!

Не допомогли пояснення, мовляв, залізничний ешелон з Ростова відправиться не одразу, і що — хтозна — навіть пішки Стась може встигнути вчасно.

— Знаємо ми таких! — пролунала відповідь. — Не треба було запізнюватись на корабель. Ти будеш вештатися і крас-ти, білогвардійська сволото. У детдомі тебе навчать розуму.

¹ Марковці — популярна назва вояків-білогвардійців, які служили під орудою генерала Сергея Маркова (1878–1918) (*тут і далі, якщо не вказано інше, — прим. до польського видання*).

² Антон Денікін (1872–1947) — російський воєначальник, політик, письменник, генерал. У роки громадянської війни один із головнокомандувачів білих, один із засновників і командувачів Добровольчої армії, головнокомандувач Збройних сил Півдня Росії. 1919 року після захоплення південних регіонів Росії та більшої частини України розпочав наступ на Москву. Але після початкових успіхів і наближення до Орла був переможений Красною армією.

Розбишака, який чекав хлопця на вулиці, кинувся йому до рук і люто вищирив ікла до міліціонерів.

— Прожени дворнягу, бо застрелю.

Стась поплескав мудру тварину по голові, показав йому в напрямку вулиці, на якій мешкала Шура. Повторив її ім'я кілька разів. Розбишака глипав темними очиськами, хапався зубами за рукав і тихо скавулів. Але коли вони рушили, пес уперто йшов за ними на обережній відстані. Перед притулком сів, завив і просидів так до вечора.

— Ти маєш воші? — таким було перше запитання чергового вихователя.

Він ретельно оглянув хлопця, звернув увагу на чоботи. Провів долонею по халеві.

— Першокласна шкіра. На козацьку схожа. Ти звідки їх узяв? Украв?

— Може, це тут у вашому детдомі крадуть, — зневажливо відповів Стась. — Бо я таких звичаїв не знаю.

Сильний удар межи очі оглушив хлопця і відкинув до протилежної стіни. Вихователь підійшов, ударив ще раз краєм долоні й боляче розбив до крові губи.

— Козиряєшся, мандавошко! Зажди, твою матір так і ськ, тут ми вже тебе вимуштруємо. Ходитимеш тут як по струнці. Знімай чоботи, джэнджику.

Стасеві обстригли волосся до самої шкіри, наказали взути якісь зношені та нестерпно тісні постолі, після чого розпочалася ретельна перевірка й перепис особистих даних. Він похмуро дивився на пальці машиністки, що хвацько скакали по клавішах розгепаного доробла. У перервах дівчина позіхала, розглядала поламані нігті. Це тривало з годину. Хлопець отримав миску смердючого супу, до якого не доторкнувся, і вже запав смерк, коли вихователь привів його до просторої спальні.

У ній нікого не було. Дерев'яні двоповерхові нари простягалися вздовж брудних обшарпаних стін. Над дверима висіла під побитим склом вирізана з газети фотографія Леніна. Трохи вище — обліплений мухами «серп і молот» із колісь

Кінець
безкоштовного
уривку. Щоби читати
далі, придбайте,
будь ласка, повну
версію книги.